

Lucie az erdőben a micsodákkal

(Egy történet)

Picture yourself in a boat on a river ...
(John Lennon)

*...a szív
egy csepp, egy világ, egy gyöngy,
egy óceán, egy rabszolga és egy király...*
(Dschalâl ud-Dîn Rûmî)

Lucie-t valójában nem így hívták. De nem akarta, hogy úgy hívják, ahogy hívták. Inkább azt szerette volna, ha Teodórának, Aurórának, Renátának, Jelenának vagy Lucie-nek hívják. Ezért ebben a történetben Lucie-nek nevezem.

Lucie valójában csak hétéves volt. De a történetben, amelyet átélt, kicsit idősebbnek kellett volna lennie. És így e történet kezdetén éppen a tizedik születésnapját ünnepelte.

Lucie-nek valójában barna haja és szürke szeme volt. És így, és így, és így tovább ebben a történetben.

Lucie egy hatalmas főváros kis elővárosában élt, együtt a szüleivel, egy kis házban és egy hatalmas kertben. A kert végén nem volt fal vagy kerítés, csak néhány bokor állt, amin túl egy legalább hét hegyvonulatra kiterjedő erdő húzódott. Az előváros egy kis domboldalon feküdt, Lucie-ék háza ennek a legtetetején állt, szép kilátással a folyó melletti síkságon elterülő fővárosra. Magától értetődik, hogy a főváros a tengerpartig húzódott, és a folyó a leghátsó házak mögött az Óceánba torkollott.

Amikor egyszer Lucie-t megkérdezték az iskolában, hogy mi az apja foglalkozása, azt válaszolta, hogy „kertész”. Lucie apja kertész volt, az anyja pedig rendőr, sőt a bűnügyi rendőrség főnöke egy lakótelepi körzetben.

Lucie csodálta az anyját – és nem csak azért, mert az ajtó bezárásakor (otthon vagy máshol) sohasem nyomta le a kilincset, még halkan sem. Lucie szépnek látta az anyját – és nem csak azért, mert a házban és a kertben gyakran viselte a rendőregyenruháját. Lucie szerette az anyját – és nem csak azért, mert kicsi korától úgy érezte, a széles vállalai mindentől megvédi.

Az apját viszont Lucie csak sajnálni tudta. Állandóan piszkosak voltak a körmei, kefélhette őket, ahogy akarta. Itt volt a házban és a kertben, de sohasem tűnt igazán jelenlévőnek. Nem csak a vendégek – akik mindig a szép anyához jöttek, aki meg politikusi pályáról álmodozott! – néztek át rajta: általában ide tévedt

A fordítás alapjául szolgáló kiadás: Peter Handke: *Lucie im Wald mit den Dingsda*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 2001.

idegennek vagy munkásnak vélték. Még Lucie is hajlamos volt rá, hogy megfeledkezzen az apjáról, még akkor is, ha mellette ült az asztalnál. Legfeljebb akkor vette észre, amikor remegni kezdett.

Mert Lucie apja időről időre nagyon remegett. Különösen akkor remegett, ha valamiben segíteni akart. Remegett, amikor kiskorában begombolta a nagykabátját. (De mivel Lucie időközben tízéves lett, ebben már nem kellett neki segíteni.) Akkor is remegett, amikor az ide-oda futkosó Lucie elesett és be akarta kötözni a sebét. (Tulajdonképpen már ebben sem kellett volna segíteni neki, és ezt csak azért engedte, mert látta, hogy az apa nagyon szeretne segíteni.) Remegett, amikor fölszálltak egy buszra – bármilyen kényelmes volt is az elővárosi busz –, és megint remegett, amikor leszálltak.

Nem csak akkor remegett, ha lent a fővárosban a nagy terek egyikét szelte át, akkor is remegett, ha a még üres külvárosi keskeny utakon haladt. Remegett, amikor el akart fordítani egy kulcsot. (Néhány kulcshoz, főleg az újabbakhoz, az ő ujjai még túl gyengék voltak.) Remegett, ha csak ketten voltak a házban, ha lépések közeledtek feléjük, és még akkor is, ha már a lépések hangjából tudni lehetett, hogy ez csakis a rendőrfőnöknő lehet. Remegett reggel. Remegett este. Remegett télen. Remegett nyáron. Remegett ülve. Remegett állva. Remegett evés közben. Remegett olvasás közben. (Néha az újságok, sőt még a nehéz könyvek is remegni kezdtek a kezében.) Remegett tévénézés közben.

Igen, Lucie sokat tudott volna mesélni az apja remegéseiről. „Kisapám”, mondta neki egy nap – néha viccesen így szólította az apját –, „hagyd abba ezt a remegést”. „Ne remegj többé! Érted? Kisapám, miért remegsz?”

És az apa azon nyomban abbahagyta a remegést (ha nem is mindörökre), és így válaszolt: „Lucie, tudod, én nem tehetek erről. Két okból. Az egyik, a fontosabbik, az, hogy én mint gyermek a szüleimmel – akiről tudod, hogy már régen meghaltak –, vagyis a nagyszüleiddel úgy menekültünk az egyik országból a másikba, mint a huzat, így mondtuk ezt akkoriban. Tudod, akkor még voltak határok, de szerencsére ezt a kifejezést te már nem ismered; vagyis egyszóval menekült voltam. A remegésem másik oka az akkori családi nevem lehetett, amelyet én, amikor anyáddal összeházasodtunk, ugyan véglegesen levethettem, és az ő nevét vettem fel, amely, mint tudod, »Strongfort« –, de sajnos a keresztnévemet nem igazíthattam hozzá az ő nevéhez, mint pl. »Lionelt« a »Lionellához«. A korábbi családi nevem azonban még mindig kísért, és ez – ahogy azt eddig nem tudtad, de most végre elmondom – annak az országnak a nyelvén, amelyből menekülnöm kellett, azt jelentette, hogy »remegő«, és arrafelé most is azt jelenti.”

Így Lucie nemcsak sajnálta az apját, hanem az apa még „a lábait is eltörte” – ami az elővárosi nyelvben azt jelentette, hogy valaki az ember terhére van. Az apa, amikor (hála istennek, ritkán) megszólalt, mindig nagyon körülményes volt. Mindenekelőtt képtelen volt arra, hogy rövid és egy gyerek számára is érthető mondatokban beszéljen. Abból, amit elmondott, semmit se lehetett világosan leszűrni, nem lehetett képletbe rendezni. Így Lucie lehetőség szerint kerülte, hogy az apát megszólaltassa. És ha erre néha mégis sor került, akkor az úgy zajlott le, ahogy hallottuk.

De az apa még a szótlan sürgölődésével is újra és újra „eltörte a lábait” (vagy, ahogy a szomszédos elővárosban mondják, „szétmorzsolta a cukorkákat”, vagy,

ahogy az e mögötti városrészben mondják, „eltörte a tömjénes üvegfiolákat”). Nagyon gyakran nem tudta, hogy tulajdonképpen mit is tesz. Miért gereblyézi például a kertet egy olyan helyen, ahol egyetlen lehullott levél sem fekszik? És miért fordul hátra állandóan az utcán? És mit keres már megint a zsebeiben, amikor éppen az előbb kutatta át őket, méghozzá olyan alaposan, hogy még ki is fordította őket? Egyáltalán: nagyon megterhelő volt, hogy senki sem tudta, hányadán is áll ezzel az emberrel. Az anya csörömpölve zárta be az ajtókat: igen, megjött végre, az ő szépséges anyja! Az apa pedig ugyanezeket az ajtókat olyan tolvajcsendesén tudta bezárni, hogy Lucie szabályosan félni kezdett, és így néha felkiáltott: „ki az?”. Ez a „ki az?” kimondottan jól jött az apának, aki aztán olyan hangosan csapta be az ajtót, mint az anya soha.

És aztán az apja még hallatlanul ronda is volt. Különösen az erdei vándorlásai után. Az apa gyakran ment az erdőbe és hosszú időt töltött ott. És ott nemcsak tetőtől talpig koszos lett, hanem még el is torzult, olyannyira, hogy alig lehetett ráismerni. A szél senkinek nem tudja ennyire összekuszálni a haját; aztán az apa kimeredt szemekkel és ferdére húzott szájjal hirtelen ott állt Lucie szobájának küszöbén. És nem is a lányára nézett, hanem maga elé, le a földre. A fejét lehorgasztotta, és ha végre fölemelte, akkor az egész ember úgy hatott, mintha vak lett volna, legalábbis Lucie-vel szemben vak volt.

És ilyenkor még a hangját is elvesztette. Legfeljebb egy nyögés vagy egy krakogás jött ki a torkán; egy olyan nyelv hangjai, amelyet ő nem ismert. És mi ült ott, az apa homlokán? Hát egy hernyó, egy testes, kövér, szőrös hernyó. És mi esett ki most egy koppanással a kabátujjából, mint egy kő vagy inkább mint egy dió? Egy páncélos, fekete-barna hatalmas bogár, szétálló szarvakkal, mint a Bambi apja – ezeket legalább össze lehet hasonlítani! És mi az, ami itt kúszik a szoba közepén, furcsa nyomot hagyva maga után, és éppen valakihez közeledve? Valami zöldes-sárga, néhány pillanatra szinte átlátszó, aztán meg mintha tintafojtos lenne – lám csak, egy erdei csiga, egy csiga, amelynek még háza sincs, semmije sincs!

És habár az apja mindig mereven állt az ajtóban, messze tőle, de bűzlött, és a bűze átterjedt rá. Szagot árasztott, erős, egyre hatalmasabbá váló szagot; ahogy egyik-másik osztálytársának apja bűzlött a bőrtől, a fűrészporthoz vagy a fémtől. De a saját apja nem ezeket a szagokat árasztotta, és sajnos nem árasztotta azt a szagot sem, amit Lucie annyira szeretett, a benzín szagát. Csak egy szag volt az egész elővárosi szomszédságban, amely még ennél is nagyobb erővel kényszerítette rá magát, a kecskeolaj szaga, amelyet néhány utcával odébb egy állítólagos vagy valószínűleg menekült árasztott. (Az egész előváros azt hirdette magáról, hogy a „menekültek városa”, még akkor is, ha ezek a menekültek már néhány évszázaddal korábban érkeztek.)

Az apa szagához, aki az összes erdei kisállattól bűzlött, beleértve a pókokat és a kukacokat is, még hozzájöttek a mértéktelenül kitömött zsebei, amelyek tartalma nagy foltokat hagyott maga után a ruha külsején, átítatva a szövetet. Lucie-t már-már meghatotta, amikor az apa egyszer az erdei csavargásaiból visszatérve nemcsak számos kacatot hozott magával, de még egy hosszú tarka madártollat is viselt a hajában.

Egy másik alkalommal pedig, amikor elhozta az iskolából, kivételesen nagyon előkelően volt öltözve, a nyitott prémes kabátja még enyhe benzinszagot is

árasztott, miközben az öltönyzsebében hasonló toll volt, mint korábban a hajában. Az iskolatársai meg azzal csúfolták, hogy az apa döglött madarat hordoz magával.

Igen, Lucie apjával nehéz volt együtt lenni. Összevetve a szép és hatalmas – és remélhetőleg még hatalmasabbá váló – anyjával, ez az ember félsikerült teremtés volt. És Lucie mégis nagyon örült neki, amikor az anya és az apa együtt voltak. Csak ekkor volt az anya szépsége olyan meggyőző, hogy valamit a mellette lévő férfinak (ennek a különös esetnek) is át tudott adni. De valószínűleg a még speciálisabb eseteket is beragyogta volna. Lucie szemében így álltak ők ketten az egész világ előtt, így voltak csodálatos pár! És Lucie mindig csak azt akarta, hogy az apa és az anya együtt legyenek. És ő maga mindkettőjükkel, külön-külön és csak velük szeretett volna együtt lenni! Ezt kívánta magának. Erre vágyott. És ehhez ragaszkodott is.

Lucie nem kevés szólást vett át az anyjától. Az egyik ez volt: „itt én parancsolok!”, ezt csak tőle hallotta. Néha szó nélkül megfogta az apa kezét, majd az anya kezét, és a két kezét összekulcsolta, összekényszerítette. És ha a férfi és a nő átölelték egymást (ez is előfordult), akkor ő kicsit visszalépett: ez is az ő műve volt, Lucie-é, a gyereké. És ha ennek következtében még egy csókra is sor került (egyek!), akkor indián csatakiáltást hallatott, majd összecsapta a kezét, biztatta őket és további útmutatásokat adott, mint a nézők a róluk készült filmekben.

Lucie többször is elmondta, hogy nem szeret ott lakni, az erdő szélén. Inkább szeretett volna élni egy meredek tengerparti házban. A szobájának két ablaka volt. Az egyik hátrafelé, az erdőre nézett, a másik lefelé a síkságra, az úgynevezett háztengerre, aminek a végén ott húzódott az igazi tenger. A sötét erdőkből egész éjjel a baglyok huhogása hallatszott. A háztengerből pedig állandó zúgás és pezsgés áradt, amely – ha az ember elég sokáig figyelte – több ezer behangolt hangszer melódiája volt, miközben a hirtelen felharsanó és túlkölő hajók és tutajok zaja az igazi tengerre utalt.

Az erdő bejárata sűrűn be volt növe és indázva. Tömegével feküdtek a kidöntött fák, egymásnak támaszkodva és egymást ide-oda húzva. Alig hallgattak el a baglyok a reggeli pirkadat előtt, máris kezdtek ordítani az első fekete varjak. (A „varjak”, így mondta az apa, de ő jobban tudta, és ki is javította – de az apa javíthatatlanul csak „varjakról” beszélt.) A baglyok és a varjak kiáltása gyakran keresztezte egymást, mintha elkiabáltak volna egymás mellett, aztán egy rövid időre mintha egymásnak válaszoltak volna. Aztán egy magányos bagoly mintha egy kicsit nyersen fölemelte volna a hangját; a varjak ordítása meg egy fuvolásából és trillázásból összeálló károgás lett.

Csak úgy sivított az erdő széléről az első reggeli óra, télen ugyanúgy, mint nyáron. Lucie még az iskolabuszon utazva is hallotta maga mögött az erdő ragadozómadarait, mindenekelőtt a sólymokat, amelyek – ezt tudta az apjától – elsősorban a tisztásokat szerették. És az erdő belsejében rengeteg tisztás, irtás és védett hely volt. „Sivítés”, így nevezte a sólymok sikítását a bűnügyi rendőrségen dolgozó anya, míg a kertészkedő apa inkább „gágogásról” vagy „ciripelésről” beszélt, vagy csak „csiripelést” emlegetett. Aztán egyszer Lucie megint élt a hatalmi helyzetével, és azt mondta, hogy az itteni sólymok hangját ő ezentúl „harsogásnak” fogja nevezni. Mindhárman, amint a verandán a reggelinél ültek

(amely érthetetlen módon az erdőre, és nem a tengerre nézett), hallgattak: igen, a sólymok tényleg harsognak. Néha azonban, csendesesen, nagyon csendesesen, csiripeltek, ilyenkor még a cinkékkal is össze lehetett volna cserélni őket. És volt egy reggel, amikor még egy negyedik hang is belekeveredett a családi beszélgetésbe. A szomszéd kertből jött, és Vladimír volt, aki Lucie-vel nagyjából azonos korú gyerek volt. Vladimír Észak-Afrikából származott, és eredetileg nem is így hívták. Csak Lucie nevezte így. És ez a Vladimír most ezt mondta: „nem, a sólymok vihognak”. És így a közeli erdő inkább volt „összekötő beszédtema” (az anya kifejezése), mint a távoli tenger.

Nem, nem és nem! Lucie-nek semmi, de semmi kedve nem volt az erdőbe menni. Persze más lett volna, ha lettek volna benne sziklák, barlangok vagy víz-esések. De mindennek nyoma sem volt. Legfeljebb itt-ott egy kőtömb, amelyben az ember menet közben megbotolhatott, és itt-ott egy lyuk, amely egy egykori bunker pincéjébe vezetett, amelyből néha olyan hangok jöttek elő, amelyekhez képest az egykori barlanglakók bizvást („bizvást”, megint egy anya-szó) az angyalok nyelvén beszéltek. És folyó vagy zubogó víz helyett ebben az erdőben legfeljebb mocsaras helyekkel lehetett találkozni, zavaros pocsolóakkal, amelyekből – legalábbis Lucie történetében – alligátorok léptek elő.

Ezekben az erdőkben minden út tulajdonképpen szurdok volt, és „egy szurdok”, ez volt Lucie mondása, „semmiről sem tanúskodik”. Az erdőknek a mélyben voltak világos helyeik is, és meglehet, még ezek is voltak többségben. De ez a fajta világosság Lucie szerint csak fáj a szemnek. Ebben a tekintetben a legszörnyűbb a nyírfák kórházfehér törzse volt. De az erdőben a legtöbb fa tölgyfa és szelídgesztenyefa volt – Lucie a fák minden fajtáját ismerte. A tölgyfákról – Lucie szerint – nemcsak ősszel, hanem állandóan kopogva hullanak le a makkok; és ha az ember a jégeső elől a gesztenyefák alá menekül, akkor egy még sokkal nagyobb, nehezebb és hatalmasabb, és ráadásul hegyes-tüskés valami esik a fejére. Hogy itt lehetett találni ehető dolgokat is, és hogy ezek – ezt el kell ismerni – még ízletesek is voltak, még hozzá nyersen, az Lucie szemében nem tudta ellen-súlyozni a hátrányokat. Nem, ez az erdő nem neki való volt.

Ha már el a tengertől, akkor mindjárt a hegyekbe! Egyszer nyáron a szüleivel egy ideig egy kunyhóban lakott, odafent a hegyekben. Ezen a környéken már csak szórványosan nőttek a fák. Itt már semmi sem volt, csak rövid fű és sok-sok szikla. A fű bolyhódzott, és Lucie arról ábrándozott, hogy menet közben egyszer csak felemelkedik és repülni kezd, és már magasan lebeg a táj fölött. Sehol sem gyalogolt olyan szívesen, mint ott a hegyekben, a fák határainál: ez a határ tetszett neki.

Lucie azonnal futni, ugrani és repülni kezdett, mihelyt fölfelé haladva maga mögött hagyta az utolsó bokrokat és törpefákat. Se az eső, se a magasság nem tarthatta vissza attól, hogy megostromolja a hegyet. Azon a nyáron szinte állandóan esett. A szülőkről: Lucie soha, se előtte, se utána nem látta ilyen elvárásolt-nak az anyját. (De mégis, egyszer, e történet során – de erről később.) Történt egy nap, amikor a gyermek egy hosszú kirándulás után visszatért a kunyhóba, a kályhatűz mellett ült egy összetöpörödött öreg néni, aki teljesen idegen volt neki, annyira idegen – ahogy Lucie szó szerint mondta –, „mint amennyire csak az lehet, akit már időtlen idők óta ismerünk”. Az anya, a bűnügyi rendőrfőnöknő a

magas hegyekben eltöltött napok alatt szinte sohasem lépett ki a kunyhóból, ami pedig pusztá szálláshely volt. A sziklahegy, az eső, a nappalok és az éjszakák, messze a rádiófrekvenciától – ez számára szinte száműzetés volt.

Az apával pedig ott fönt, a fa-határ fölött, még annyit sem lehetett kezdeni, mint egyébként. Ahol még voltak fák, ott a saját elemében volt, de most előregörnyedt, mint a vadász cserkészés közben, meg-megállt, oldalra nézegetett; aztán meg úgy viselkedett, mintha ő lenne a keresett vad (az egyes vagy az egész törzs): keresztül-kasul bevágatott az erdőbe, nyomokat hagyott, majd kirajzott, és végül még táncba is kezdett. Ebben a fa nélküli, kopár világban az apának egy pillanat alatt vége volt. Már nem tudta, hová menjen és hová nézzen. A fák között mindig a földet nézte, a gyökereket és a tönköket. De itt, ahol már csak szikla és föld volt, a feje ide-oda rángatódzott, értelmetlenül le-föl, miközben mindig visszafelé pillantott, a lenti kis fák felé. A fák nélkül, vagy a fákhöz kapcsolódó dolgok nélkül az apával már nem lehetett együttmenni.

Micsoda örömet okozott a legmeredekebb hegyoldal megostromlása a pihekönyű gyereklábakkal: Lucie-nek szüksége volt valakire, aki vele ment, és különösen, aki nézte. Mindegy, hogy ki? Nem, az apjára és az anyjára volt szüksége. Mindkettejükre. Méghozzá lehetőleg egyszerre.

Később egyszer, megint otthon, az apa hívta őt, hogy menjen vele „föl a hegyekbe”. Hát volt itt a közelben egyetlen hegy is? Igen, ott fönt, az erdő mögött. (A mondat, amivel az apa ezt elmondta, percekbe tellett.) Egy hegy! És így aztán ez lett az első alkalom, és egyike azon nagyon kevés alkalmaknak, amikor Lucie az apával közösen átszelte az erdőt. Sok, számára fölöslegesnek tűnő kerülőúton át, amelyen az apa a maga jól ismert módján barangolt, és a fák között kirajzolta a maga kanyarjait, végül följutottak egyfajta csúcsra. De még ott is fák álltak, mint az összes lejtőn. Lucie szemében viszont a hegynek kopárnak kellett lennie. És eszerint itt nem volt hegy. Valami ilyesmire fölcsimpaszkodni, és ott fönt állni – ez nem neki való volt. Az erdő és a hegy Lucie számára nem tartoztak össze. Egyszer a tulajdon apja hamis ígéretet tett neki. És aztán még ugyanazon a napon megpróbált eltérni a hamis ígéretétől, és cserébe az erdőn át való leereszkedés során megmutogatta a maga titkos helyeit, a holmijait, a cuccait és a micsodáit.

Ezek a micsodák Lucie apját már az egész környéken híressé tették. Az anya újra és újra elmesélte – és nem is csak szűk családi körben –, hogy egyszer az apával, röviddel az ő, Lucie, születése előtt, lent a főváros centrumában, a legelőkelőbb boltban beszélt meg egy találkozózt, gyermekágyvásárlás céljából. Az apa meg a maga szokott kerülőútjain az erdőn át érkezett, kalappal a fején, ami tele volt – ezt a szót használta az anya – „mindenféle korhadékkal”. Máskor ezeket „sajnálatos formáknak” nevezte. És amikor meglátta ezeket a nyirkos-nyálkás, feketés-barnás összevissza heverő dolgokat a csillogó-villogó világvárosi boltban – habár a hivatásánál fogva sokkal keményebb dolgokhoz volt szokva –, ird és mondd, majdnem megindult a szülés.

Lucie apja viszont ezt a szurdokot, amelyben – ez volt a szava erre – ezeket a „pompás dolgokat” összeszedte, azóta csak „születés előtti szurdoknak” nevezi. (Már megint egy szurdok!) És legkésőbb ettől az időponttól kezdve az apa megszállottan kereste ezeket a dolgokat. Azt mesélik, hogy még azokon az éjszakákon is ezeket keresi, amikor pedig nem süt a hold, és ő egy kis elemlámpával a

kezében járja az erdőt. És az a mondás is járja, hogy még télen is, amikor ezek a holmik végre elrejtőznek, ő töretlenül folytatja a keresést. Egyetlen napot sem hagyna ki.

Kezdetben az anya mindent ráhagyott. A főzésnél még fel is használt ezt-azt abból, amit hozott, habár a szagok miatt sokszor be kellett csuknia a konyhaajtót. (Ennek ellenére az ételek ehetőek voltak.) És kezdetben még ízletesek is, na, jó, ebben van egy kis túlzás. De aztán – minden nap „ez, és megint ez” – túl sok lett. A házban gyülekezni kezdtek az erdei manók. Ha nem bűzlöttek azonnal és már messziről, akkor a következő nap kezdtek el bűzleni. És ha a rájuk vetett pillantás kezdetben fölvidító, sőt bizonyos körülmények között még szívet melengető is volt, aztán nagyon hamar elveszítették a frissesség fényét és formáját. A legszebb színek gyakran már a második ránézésre is eltompultak, a dolgok pedig a ház melegében felismerhetetlenné váltak: feketén összegömbölyödtek, mint az egér- és patkányürülék, és egyik óráról a másikra penész borította be őket.

Egy idő után még a szülők hálószobája is megtelt az apa által hazahordott tárgyakkal, kiterítette őket különböző újságpapírokra, vagy csipeszekkel egy szárítókötélre akasztotta őket. Végül a házban az összes sima és vízszintes felület megtelt. Aztán a nő megparancsolta, hogy a férfi a mindenhová kiterített erdei cuccait végre takarítsa el, de a kör alakú porminták – amelyeket állítólag az összegyűjtött cuccokból kieső „spórák” okoztak – ezernyi koszos színben megmaradtak. Ezeket aztán egy speciális mikroszkóp alá tette, és egy speciális készülékkel lefényképezte őket.

Így mesélte az anya: Lucie apja, aki addig szerény kertész volt, az első talált tárgyaktól kezdve egy csapásra tudóssá változott, vagy legalábbis ezt a látszatot próbálta kelteni. Miközben – ezt Lucie is jól tudta – az anya volt a tudós a házban, a képzett bűnözésszakértő vagy „kriminológus”. Hogy az anya félt-e attól, hogy az apa megmérgezheti? Nem, egyáltalán nem. Teljesen megbízott benne. De amikor az említett spórákörök már befedték a toalettszalt, amikor a rajta fekvő kezítükröt a fehéres sárga és a pirosas fekete szín már teljesen betakarta, akkor a rendőrfőnöknő úgy döntött, hogy a házat meg kell tisztítani ezektől az elemektől, éspedig alaposan, radikálisan és véglegesen. („Definitive”, kiáltotta Lucie.)

Ezután az apa a maga pompás erdei dolgait a kert különböző szegleteiben dugta el, a bokrok alatt, a fészerben stb. De a szép anya ott is hamarosan rájuk bukkant, és jól irányított rúgásokkal vagy visszaterelte őket az erdő bokraiba, vagy – „erre természetesen csak egyetlenegyszer volt szükség” – „széttaposta őket”. A kis elővárosban pedig azt híresztelték az emberek, hogy az apa a maga kincseivel, a mikroszkópjával és más készülékeivel, valamint az összes cókmo-kjával az elővárosi pályaudvarra vagy a sportcsarnokba szokott menekülni, mert ott még éjjel is világos volt.

Lucie maga az apának ezeket a cuccait az első pillanattól kezdve utálta. Eltolta őket magától, ahogy csak egy kisgyermek tud valamit eltolni magától. Eltaszította őket. Félre velük! El velük a szemem elől! Milyen kellemetlen volt, amikor az apa később elhozta az iskolából, és mindig az első sorban várta őt, az iskola kerítése előtt: azt szerette volna, ha az osztálytársai nem látják, ha nem látják, hogy ez az alak az apja! És még kellemetlenebb volt, ha az apa nem egyedül jött érte, hanem

másokkal együtt, de a legkellemetlenebb az volt, ha ezek a mások – mint az utóbbi időben egyre gyakrabban – idegenek voltak, nem a kisvárosból, sőt nem is ebből az országból valók. Az apa egy számára érthetetlen nyelven beszélt velük, velük, akikről azt mondta, hogy a „menekülttársai”. Egy szót sem értett ezen az idegen nyelven, és örült, ha senki nem volt hallótávolságban. A legkellemetlenebb az volt, ha először az apa egészen elől az iskolakapunál várta, ezen kívül, ha a barátaival jött, akik egymás szavába vágva halandzsa nyelven beszéltek, minden itt honos beszédet túlharsogva, és harmadszor, ha az elővárosban mindenki két és fél kilométerről és széllel szemben is láthatta és szagolhatta, hogy az apa összes zsebe és keze már megint tele van az erdei limlomokkal. Nemegyszer előfordult, hogy miután elindult az apa felé, a saját akarata ellenére visszamenekült az iskolaudvar egyik távoli szegletébe, és csak akkor közeledett hozzá újra, amikor a levegő már tiszta volt: a menekülttársak elbúcsúztak, az apa a zsebeit a földre ürítette, és a gyerekeket már mind elvitték. „Apa, azonnal jövök!”

Az anyától eltérően Lucie sohasem evett semmit az apa erdei gyűjtéséből. Leszámítva azt az egyetlen esetet, amikor könyvet olvasva és elmerülve az olvasmányjaiban egy darab csokoládét vett a szájába, amiről később az apa azt mondta neki, hogy először életében, anélkül, hogy tudta volna, megkóstolt valamit ezekből a megvetett holmikból, és nyilvánvalóan ízlett is neki – mert egyébként nem csámcsogott volna hozzá, és nem nyalta volna meg utána a száját. Ő természetesen nem hitt neki. És amikor az apa egy másik esetben valamit elé tett, amit milánói, párizsi vagy New York-i szeletnek nevezett, akkor már az első, óvatos kóstolásnál észrevette, hogy... És zsuppsz, már el is lökte magától a tányért.

Más kérdés, hogy Lucie kiválóan ismerte ezeket a holmikát; ismerte a fajokat és az összes képtelenséget, jobban, mint a legtöbb felnőtt, és néha még a jól felkészült apánál is jobban. Jól ismerte az erdei növények neveit, különösen a latin neveket. Az anyja lánya volt, a tudományosság a vérében volt.

És az is más kérdés, hogy Lucie, aki tudatosan vagy önként sohasem harapott bele ilyen dologba, ennek a szagát vagy az ízt olyan érzékletesen tudta leírni, hogy a hallgató (ha nem is futott össze a nyál a szájában) mindjárt kicsit elváltozott: az ő (itteni) nagymamája volt az ország egyik leghíresebb szakácsa, akinek nemcsak a portréja lógott a leghíresebb éttermekben, de az ő szakácsművészetre vonatkozó filozófiai mondásai díszítették a legtöbb étterem étlapját. „A fiatal kajszibarackok illatát finoman belengi az augusztusi mogyorók szaga a feltörésük pillanatában. A nyelvhegyen érzett íz leginkább a gyömbérkolbász íze emlékeztet, egy kis mellékízzel a fűszersáfrányból – ennek az elpárologása után az ízlelés szférájában a legzsengőbb libamájíz marad vissza...” (Lucie)

Azt is el kell ismerni, hogy amikor Lucie néha-néha az apjával az erdőben bóklászott, akkor, ha élvezetet nem is, de örömet szerzett neki, hogy kicsi dolgok után kutathatott. Természetesen ez semmiképpen sem érvénytelenítette vonzalmát a kopár, üres sziklahegyek iránt. Mindenesetre ennek is megvolt a maga érdekessége: nézz csak ide, ide és oda, oda és amoda – az erdő pázsitjából sárgán, pirosan, lilán, őzbarnán, almarózsaszínűen, körtezőlden elővilágított valami. Egyébként Lucie hamarabb talált meg mindent, és még több mindent is talált, mint az apa. És ezt a „kinek van több?” játékot nagyon szerette. Egyébként Lucie-nek mindenről valamilyen játék jutott az eszébe. Nem volt baj, hogy mindent

gyorsan játékká változtatott át: történetté, rímmé vagy dallá. A felnőttek ettől mintha megkönnyebbültek volna.

Lucie több mindenre talált rá az erdőben, mint az apa, és nemcsak azért, mert sokkal kisebb volt és így közelebb volt a talajhoz, hanem azért is, mert hirtelen kereséssé változott át, ahogy az ember szem vagy fül lesz. Az apa viszont tehetégtelen kereső volt. Vagy teljesen véletlenül talált rá valamire, vagy úgy, hogy közben valami mással volt elfoglalva. Az éles szem – a felnőttek problémája?

Gondolj nagyot!
mondta a férfi,
aki állítólag felfedező volt.
Nézz nagyot!
mondta a gyermek
és felfedezett.

Az apa kifogása arra, hogy ő ilyen keveset talált, általában ez volt: a kereséshez egyedül kell lennie. Társaságban ő semmit sem talál. De egyébként mellette, Lucie mellett, még sokkal több mindent talál, mint bárki más mellett. Amikor a menekülttársaival keresésre indult az erdőbe, általában ő tért vissza egyedül üres kézzel, hogy most arról az egy alkalomról egy szót se szóljunk, amikor Lionellával együtt keresett. És az apa ezt, mint mindig, egyetlen hosszú mondatban fejezte ki, amelyet Lucie-nek csak akkor sikerült megértenie, amikor este elalvás előtt több részmondatra goltta.

Aztán egyszer csak valami az anyát arra indította, hogy az apa erdőben talált tárgyait számúzza a házból és a kertből. Az apának az volt a terve, hogy könyvet ír azokról a kis állatfajokról, amelyek nagy előszeretettel fészkeltek be magukat a kacatok legkülönbözőbb csoportjaiba és családjaiba, ott táplálkoztak és szaporodtak. Nem „különös-e” (így kezdte az apa), hogy az egyik speciesben mindig ugyanazok a *barnás fekete* fejcsékjű *fehér kukacok* nyüzögnek, a másik speciesben pedig mindig csak a *piros bodobácsok*, a következőben általában egyedül a *százlábúak*, és végül a negyedikben kizárólag a *hegyes szarvú fülbemászók* tanyáznak? E rengeteg kacat közül mindegyiknek meg volt a maga saját, természetes vendégpopulációja, amely számára a kacatok táplálkozási és növekedési szféraként szolgáltak. Ez bizony megérdemelt volna egy nagy vizsgálatot! Ki, hol és mivel?

Miközben az anya az apa által a házba cipelt legkülönbözőbb populációiról azt mondta, hogy „nem érdekel!”, Lucie örömei közé tartozott az erdőben, ha egy mindenkori talált darabban megnézték, lakik-e valamilyen populáció, és ha igen, akkor valóban az-e, amit az apa előre megmondott. Fogadtak is. Ezeket a fogadásokat rendre az apa nyerte meg, és Lucie hagyta is, hogy ő nyerjen. Az ember ritkábban töri el a „lábait” kint az erdőben, mint a házban, az elővárosban, vagy lent a fővárosban.

És ha egy ilyen populáció már elhagyta a maga tanyáját – ezt láthatták, mihelyt a dolgot kettévágták –, akkor lehetett a legvilágosabban látni, hogy az adott populáció hogy élt együtt, milyen költési és vándorlási szokásai voltak. Apa és lánya úgy tanulmányozta a mintát, mint egy térképet: voltak utcák, mellékutak, kereszteződések, források, folyók, csatornák és néhány mesterséges barlang. És

egy idő után Lucie már meg is tudta nevezni a kijelölt országot, vagy inkább azt a populációt, amely egykor itt lakott: „Ez a micsoda volt az aranybogárkák otthona. És ez volt a szentjánosbogarak terepe. És ez itt a kígyókukacok országa. Ez pedig a skarabeusoké!”

De az is előfordult, hogy a két kutató valamilyen dolog belsejében sem egy populációt, sem más mozgást, vagy annak nyomait nem találta, hanem csak egy egyedet, egy egyedi állatot vagy lényt.

És így történt, hogy az egyik nap egy farkastinóruban, egy kicsi, elrejtett oldalsó barlangban egy csendes, kerek fekete, csillogó alak ült. Egy bogár? Vagy talán egy tücsök? És ők ketten egyszer már fogadtak egy ilyenre! A farkastinóru belsejéből ugyanis ciripelés hallatszott. És mit csinált a tücsök most? Egy barlang mögötti barlangba rejtőzött.

Volt valami, ami Lucie-t egyre nagyobb ámulatba ejtette, az apával való ritka erdei séták alkalmával: ez az ember állandóan tévedett – ha lehajolt egy kincsért vagy egy fémpikkelyért, az mindig egy kis kő, egy levél, egy makk vagy valami hasonló volt. És csodálta azt is, hogy miután az apa a tévedését már régen belátta, nem egyszerűen továbbment, hanem minden egyes esetben órák hosszat megállt a levél, a fakéreg, az erdei virág, a mohapárna előtt, részletesen körülírta a felcserélés okait, majd pár lépést hátrált, még le is ült, és a félreértett darabot alaposan szemügyre vette a nagytőjével. És Lucie csodálkozott és csodálkozott, ha az apja a keresés közepette az erdőt át a maga cikcakkjait megszakítva megállt és egy örökkévalóságig nézett föl a fák koronája felé, oda, ahonnan az éppen ezekre az erdőkre jellemző vadgalambok szoktak felszállni. Állt, nézett és fülelt. De aztán a nézését és a fülelését megint hirtelen megszakította, és valahová máshová nézett és másfelé fülelt.

„Te sohasem hagyod abba a keresést!”, mondta neki Lucie az utolsó közös erdei útjukon. „És a nézést sem hagyta abba. És a hallgatást sem. Semmit sem hagy sz abba. Ez így nem is keresés. És a találás sem igazi találás.”

Az apa így válaszolt (figyelem, hosszú mondat következik!): „Ha a meghatározott dolgot, amit keresek, állandóan összekeverem ezzel vagy azzal, akkor ez megadja nekem azt a lehetőséget, hogy ezt a mást, a követ, a levelet, a fakérget, a gyökeret, a mohát oly módon vegyem szemügyre, ahogy azt az összecserélés nélkül, illetve a tévedés nélkül sohasem tettem volna; ennek pedig az a következménye, hogy mind az összecserélt dolog, mint pl. ez a sárga őszi csiga, mind az, amivel én ezt a csigát az első pillantásra összecseréltem, pontosabban és élesebben jelenik meg a szemem előtt, mint egyébként; vagyis amit a szellemi és a belső szemem keres, az kétféleképpen erősíti a pillantásomat (kifelé a jelenlévőre, befelé pedig a távollevőre tekintve); és ez nagyjából megfelel annak, amit a filozófus és a tudós Püthagorasz tévedés-szemléletnek nevezett, és amit a maga tanítványainak is ajánlott, mint a világ dolgainak összehasonlítására és megkülönböztetésére szolgáló legjobb módszert, melynek segítségével minden egyesén egy egyedi ismertetőjegyet lehet fölfedezni.”

Ide az apa végre kitett egy pontot, de aztán rögtön folytatta: „A vadgalambok csapata, a madarak állandó menekülése, a szárnycsapkodás mint fegyverropogás, aztán sortűz, aztán vihogás, aztán a tollak esője a fákról: a vonalba rendezés megint mindjárt félbeszakad, a következő fán megint csendben üldögélnek, aztán a teljes

nyugalmi állapot elől megint tovább menekülnek, szürke és kék szilánkok az erdő feletti égen, lövedékszilánkok?, meseszilánkok?; és már megint elvesznek a következő fában, menekülnek, kis lépésekben, rövid pihenőkkel, és így egész nap és egész évben mindig csak menekülnek, mindig csak körbe-körbe haladnak, mindig ugyanabban a kis erdő-körben; sohasem fejezik be a menekülést, sohasem fejezik be a pihenést a menekülés közben; szárnycsapkodás-sortúz, és aztán a vihogás, aztán a tollak hullása, szürkék, kékek; és közben ezek a vadgalambok soha egyetlen hangot sem hallatnak, az egyetlen madarak az erdőben, amelyektől még soha egyetlen hangot sem lehetett hallani, nincs kiáltás, rikoltás vagy dal, nincs turbékolás, csak a menekülés szárnycsattogása, menekülés itt helyben, alig röptávolságban; és így menekülve maradnak életben, mert a vadászok mindig máshol keresik őket; ó, ti menekülő madarak, vigyetek magatokkal!”

Ez is egy jellemző hosszú mondat, talán még értelmetlenebb, mint az összes korábbi. De ezt most Lucie egészen a végéig követni tudta. Talán azért, mert kint az erdőben hallotta? Vagy talán azért, mert annyira értelmetlen volt? Vagy azért, mert az apa közben énekelni kezdett?

És mikor jön végre a történet? Miféle történet? Kezdjük el, kérlek! És legyen végre vége ezeknek a hosszú mondatoknak. Soha többé hosszú mondatokat! Soha, sehol.

Már az eddigi is egy történet volt. De ami most következik, azt csak rövid mondatokban lehet elbeszélni. Remélem. Mert azért sohasem lehet tudni. A történeteket nem lehet előre megtervezni. Hála Istennek. És nincs olyan történet, amely önmagát tudná elmesélni. Sajnos.

Lucie, ahogy mondtam, sok mindent csodált az apjában. De azt egyetlen pillanatig sem csodálta, hogy egy éjszaka letartóztatták. Ő már ágyban feküdt. A lámpát lekapcsolták. A szoba sötét volt. De nem aludt. Ébernek érezte magát, mint még soha. „Világot” játszott. (De nem akarta elmondani, hogy miféle játék ez, csak ingatta a fejét és ültében táncolni kezdett.) Miután az ajtón csöngettek, fölkelt és lement a lépcsőn a nappaliba. A két rendőr már rátette a bilincset az apára. A házban égett az összes lámpa. Az apa hosszú kabátot viselt. Már tél lett volna? És hol volt az anya? Talán éjszakás volt a szomszéd városban? Mert egyébként mint rendőrfőnök biztosan megakadályozta volna a letartóztatást!?

Az ajtóból az apa még egyszer visszafordult, éppúgy, ahogy az erdőt elhagyva rendszerint még egyszer visszafordult. És azt a néhány lépést kint, a berácsozott autóig, hátrafelé tette meg, éppúgy, ahogy az erdő elhagyásakor az elővárosi utakon egy darabig hátrafelé szokott menni. Az egyenruhás nő, aki a rendőrségi sofőr mellett ült, kicsit hasonlított az anyára. De mégis valaki egészen más volt.

A többit Lucie csak hallomásból tudta. Az apát odalent bezárták a főváros nagy börtönébe. Állítólag a menekülttársaival együtt merényletet tervezett az itteni ország vezetője ellen, túszul ejtést, vagy valami hasonlót. És ez a vezető, amit Lucie nem is tudott (és ezen nagyon elcsodálkozott), egy király volt. Habár erről a királyról nem lógott kép az osztályteremben. Mindenesetre az apa és a menekülttársai ellen mindjárt a következő nap el akarták kezdeni a pert, és az ítélet már kész is volt: halálbüntetés. És Lucie megint csodálkozott: lehetséges volt (a „lehetséges dolgok egyike volt”, ahogy az apja kifejezte magát), hogy az embernek nemcsak meg kell halnia, hanem az egyik ember a másikat még el is

teheti láb alól? És ezen Lucie annyira meglepődött, mint még semmin, egész eddigi életében. Szörnyen meglepődött.

Az anya időközben hazaért a szolgálatból. Lucie-nek semmit sem kellett elmesélnie: ő már mindent tudott. Az egyébként oly csodálatos, tökéletes anya Lucie-nek időről-időre „eltörte a lábát”, az idegeire ment, méghozzá egyetlen dologgal: miután a bűnözők üldözéséből hazaért, rendszerint énekelt, teljes erőből, keresztül-kasul, le-föl mászkálva az egész házban, és mindig nagyon hamisan. Amikor a rendőrnő ilyen hamisan énekelt, akkor Lucie Lionella Strongfort helyett így nevezte: „lábtörő Lionella”. De ezúttal az anya csöndben maradt – a legközelebbi esetig, nagyon hosszú időre.

Lucie számára még sohasem telt az idő olyan lassan, mint ezen az éjszakán. Lionella elment átöltözni, aztán megint átöltözött, majd harmadszor is. Az apa is – hallotta később – átöltözött, át kellett öltöznie a meghaláshoz. Előtte alaposan lemosdatták, locsolócsövekkel a cellaajtón keresztül, először meleg, majd hideg vízzel. És ezalatt egy gőzhajó haladt el a legtávolabbi horizonton, az öböl egyik végéből a másikba tartott, egész éjszaka ide-oda haladt; és az erdőben egy újonnan idekerült róka egy tizenkét vagy talán tizenhat cellás odút ásott ki magának. És amikor Lucie a konyhaóra nézett, akkor azt látta, hogy mindössze három perc telt el. Ez az „és” a legkülönösebb és a legtitokzatosabb szó az összes közül.

Végül azonban az anya elkezdett énekelni. Jól van, énekelj csak, énekelj. Felőlem olyan hamisan, mint a fekete varjak, olyan hamisan, ahogy csak tudsz. És Lucie szép anyja, végre átöltözve, földig érő, kék estélyi ruhában, vékony magas sarkú cipőben (ez viszonylag új volt neki), széles, vállra omló hajjal (ez teljesen új volt neki), piros árnyalattal a hajában, ami Lucie-nek még sohasem tűnt fel, énekelni kezdett: természetesen nem teli torokból, mint általában, hanem csendesén, behízelgő hangon, és most nem is olyan hamisan. Talán először énekelt jól a nyomozónő. Vagy talán ugyanolyan hamisan énekelt, mint máskor? Igen, meglehet. De ez a kicsit hamisan éneklés volt a legszebb, amit Lucie valaha hallott. Minél tovább hallgatta, annál szebbnek tűnt neki ez a hamis hang. Az anya most hivatásos énekesnővé emelkedett. És milyen szép volt így, másképp szép.

Habár Lucie a saját szobájában volt, az anya arca csodálatosan közel volt hozzá, különösen a szemei. Ennek a fekete központjában pulzált valami, éppen olyan, mint amit Lucie egykor egy kis filmben látott, amely egy keletkező csillagról vagy üstökösről szólt. Ez tehát az anyám arca – gondolta Lucie azon az éjszakán. Az apa szemében viszont ezen az éjszakán semmi sem pulzált. A fekete körök az éles börtönfénynél kis pontokká szűkültek össze. És mégis mindkét esetben a szemek: a tiszta szemek, amelyek egyáltalán nem emlékeztettek hollószemekre; nem voltak sem holló-, sem óz-, sem disznó-, sem nyúl szemek. Csak SZEMEK voltak.

Ebben a pillanatban Lucie-ben megrándult, megugrott, vágatni kezdett egy ér. Egy új ér. Egy járulékos ér. És ő kilépett a házból és elindult.

Először is tett egy nagy sétát az erdőben. Ott mélysötét éjszaka volt, de a sötétség különös módon világított. A csillagok izzottak vagy kacsintottak, aszerint, hogy szélcsend volt, vagy fújt a szél. Eközben fölillantak az első repülőgépek. És itt-ott már a keresők is úton voltak, nem a kacatkeresők természetesen, hanem a valóságos kincskeresők, ami az utóbbi időben divatba jött. Ezek az újfajta kincs-

keresők az elővárosi erdőben elásott fémeket kerestek, és a gyanús helyeken speciális ásóval hatalmas lyukakat ástak, és a végén már annak is örültek, és talán még a kalandra is büszkék voltak, ha egy elrozsdásodott kis fémdarab (a szokásos fémgomb helyett) vagy egy kicsi, fél évszázaddal ezelőtt elvesztett, már érvényét veszített és értéktelen fémpénz került elő. Vajon Lucie, a gyermek félt-e ezektől az éjszakai keresőktől? Nem, neki „nem volt hideg az orrhegye” (az elővárosban így hívták azt, ha valaki „nem ismeri a félelmet”).

A keresők persze ügyet sem vetettek Lucie-re. Önmagát láthatatlannak érezte – azóta, hogy belépett az erdőbe. Itt másképp mozgott, mint a ház mögötti bokros tájon, vagy a különös és régies kőkapu mögött, amelyen a kövér kövek jobbra és balra oroszlánfej formájúak voltak. Először mozgott így az erdőben, miközben az volt az érzése (új érzés volt), hogy valaki itt van vele.

Tél volt. De Lucie nem fázott, igaz, melege sem volt. És a tudomány szerint egyébként ebben az időben már nem nőhettek volna ezen a féltéken a te-már-tudod-hogy-micsodák. Ezeket a megjavíthatatlan szerelmeseik számára Dél-Afrikából vagy Chiléből (ahol éppen őszi vagy nyári volt) hozták be. Egyedül az amerikaiaknak sikerült – ahogy szokásos – a mesterséges előállítás, és ennek megfelelően ott, a tengeren túl ezernyi természetet imitáló laboratóriumban az összes tankönyv szerint a föld minden terméke közül természetellennek számító te-már-tudod-hogy-micsodák a loétrágyából, makk-korhadékból és szelídgesztenye-penészből összekomponált mesterséges talajból nőttek ki, a világpiaci fogyasztók legtitkosabb szívbeli vágyait is kielégítve. (Ennél a mondatnál erősen közreműködött a jelen lévő apa is.)

Lucie azonban érezte az ereiben: az éjszaka és az évszak ellenére meg fogja találni azokat a kacatokat, és nem a piacon, hanem kint a szabadban, a szabadban, a szabadban. És aztán meg is találta őket, mélyen-mélyen az avar alatt, egy erdei játszótér közelében. Megtalálta őket, egészen sokat, hatalmasokat, törpéket és normál nagyságúakat, oly gyorsan, hogy még csodálkozni sem volt ideje. Amikor már a kezében voltak, először csak ennyit mondott: „Nem, ezeknek a szaga egyáltalán nem emlékeztet a friss lisztre, a korai kajszibarackra, az ánizsra, a dióra vagy valami másra. Ezeknek a lényeknek a szaga összehasonlíthatatlan. Vagy legfeljebb olyan szaguk van, mint az erdőnek. Az erdőnek, az erdőnek.”

Így indult el Lucie a főváros felé, lefelé a csendes elővároson át, és aztán a további, már hangosabb elővárosokon át. Sütött a téli reggeli Nap. De ez lehetett volna az őszi esti Nap is, vagy az éjféleli Nap. Egyedül Vladimírral találkozott, a szomszéd kisfiúval, aki mindig korán kelt. Lucie megajándékozta egy pillantással, és utána elvörösödött, lángvörös lett, reggeli vörös. Vagy ez csak a visszfény volt a piros sapkájú lényeknek, akiket Lucie a kezében vitt?

Az apát letartóztatják? Az apa börtönbe kerül? Álmában ezt már gyakran átélte. És most ugyanez játszódott le a valóságban. Az apa a cellájában ült, egy tipikus kertész-széken, egy kertész tipikus tartásában, mint az ebédszünetben, vagy a munka befejezte után. De ennek a kertésznek be voltak kötve a szemei.

Az út le a városba egyáltalán nem volt hosszú. És mégis – így mondja a történet – Lucie úgy érezte magát, mintha utazna, mintha egy kiránduláson venne részt. Egy halomból vitt valamit a kezében. Egy halomból? Igen, úgy ahogy egy „halom tojásról” is szoktunk beszélni. És a dolgokat úgy vitte lefelé, mint egy

halom törekeny tojást. Az erdőkben ott fent a haladás még könnyű volt. Ha egy kicsúszna a kezéből, akkor az puhán leesne az avarral párnázott földre, és biztosan sértetlen maradna. Itt lent az aszfaltos utakon azonban...

Fent az elővárosokban a szállítás szinte gyerekjáték volt: mint általában a gyalogutakon, szinte alig volt járókelő, és azt a keveset jól lehetett látni, és könnyen ki lehetett kerülni. Itt lent a metropoliszban azonban... És minden, de minden azon múlt, hogy Lucie a maga nagyon törekeny rakományát – egyes részei keményre fagytak – épségben és sértetlenül célba tudja-e juttatni.

Igazából az expedíció a megtalálással kezdődött. Lucie lábainál most ott álltak a kis erdei manók, miközben mélyen hátul, az összes lombnélküli fán keresztül jól láthatóan emelkedtek a magasba a felhőkarcolók, a fehéren világító házóceán kellős közepén. Ilyet a világ még nem látott. Tehát? Egy expedíció, világ körüli utazás.

Lucie a maga rakományával gyalog indult el. A pillantása állandóan ide-oda cikázott a járókelők és a kezében tartott alakok közt. Nem úgy, mint az apa talált dolgai otthon, ezek a szabadban nem lettek szivacsosak, de nem is száradtak ki, nem vesztették el illatukat és fényüket. A házak között, a szaporodó kirakatok és az autók szélvédős üvegei miatt a dolgok egyre erősebben világítottak. Még a félig megfagyott dolgok is, miután az erdei dér már leolvadt róluk. Nem színeződtek el szürkésfeketére, mint otthon, hanem – a történet szerint – valóságosan kivirágoztak. És e típusok különössége, ahogy Lucie közeledett a főváros centrumához, még inkább fokozódott. Minden újabb pillantásnál, amit a kezében tartott halomra vetett, úgy tűnt neki, mintha ezek a lények önálló életre kelnének. Egyszer büszkének, máskor inkább aggódónak tűntek – a dagadó forgalomban és lökdösődésben mintha önmagukért aggódtak volna. „Nem kell félni!” – mondta nekik Lucie, miközben lefelé haladt. „Semmi rossz nem történhet veletek, kedves barátaim. Hamarosan csodákat fogtok megélni, itt a városban!”

Igazán kalandos akkor lett a dolog, amikor Lucie a maga pereputtyával a tömegközlekedési eszközökre szállt. A buszokban csak a „gyerekekkel utazó felnőttek” számára fenntartott helyen fért el; de itt mégsem okozott akkora feltűnést, mint a föld alatti vasúton. Itt nappali fény volt, és a járókelők – ha egyáltalán néztek – kifelé bámultak vagy egymás képébe meredtek. A csapat tagjai már kicsit csalódottak voltak, mert a nagyvárosi lakók nem nagyon vettek tudomást róluk. És ez Lucie-re is átragadt.

A metróban aztán minden megváltozott. Mivel a kocsikban mesterséges fény van, az alagutakban pedig sötét, az emberek se a szabadba nem néztek ki, se egymás arcába nem bámultak. A legtöbben ferdén a földre néztek, és így egyre többen látták, hogy a kislány különös dolgokat cipel. Egyesek kétszer, sőt még harmadszor is odanéztek. Nem hittek a szemüknek. Mások az első tágra nyitott pillantás után elfordultak. A dolgokat megtévesztő utánzatnak tekintették. Megint mások ott helyben-nyomban kinyújtották a karjukat, hogy megérintsék őket, amire Lucie vilámgyorsan visszahúzta a kezét: nem szabad hozzájuk nyúlni!

A kocsiban szinte mindenki észrevette a populációt. Sokan természetesen úgy tettek, mintha semmi sem lenne, enyhe mosollyal a szájuk szegletében, amely ezt mondta: ez rejtett kamera! Engem nem fogtok átverni! A fővárosiak közül sokan voltak annyira ravaszok, hogy még a legmeglepőbb dologt is beállítottak és

megrendezettnek hitték. Ott a föld alatti vasúton a látvány senkinek sem okozott örömet. Vagy mégis? Nézd csak, hogy itt-ott hogyan villan meg egy-egy szem-pár! De egy ilyen rövid felvillanás után már alig tudta valaki, hogy mit is kezdjen az örömeivel. Vagy talán mégis? Mindenesetre az utazás egész ideje alatt, keresztül-kasul a végtelen városon át, senki sem szólt egyetlen szót, még ő sem. És azok sem, akik tágra nyílt szemekkel folyton-folyvást nézték ezt a színes rakást, és közben még leszállni is elfelejtettek.

Törékeny terhe számára a legveszélyesebbek a metrókocsi elhagyása utáni pillanatok voltak, amikor Lucie a járatok és a mozgólépcsők lökdösődésén és tülekedésén át szeretett volna visszajutni a nappali fényre. Óvatosan surrant el a falak és a sarkok mellett, hogy lényeit megóvja a kilapulástól. Most már értette, hogy az anyjának miért volt annyira fontos a hatalom. Ő is szeretett volna hatalommal bírni; ezt az embertömeget, amely fenyegette az ő reggeli gyűjteményét, a levegőben szeretete volna feloldani.

Végre kiért: a sugárutak széles járdái, és a központ kiterjedt terei! Innen kezdve már nem voltak problémák a szállítással. De nem sürgetett-e az idő? Talán igen. Időközben Lucie teljesen meg is feledkezett az apjáról. „Felejtsd el az apát!” Súgta neki valaki. De ki? Egy farkas kint az erdőben, éppen amikor rátalált valamire.

És így Lucie egy időre leült egy kávézó teraszára, és a reggeli gyűjteményét kiterítette a csészéje mellé. És most már a nézők is eltátották végre a szájukat, legalábbis egyikük-másikuk. Az emberek örültek és csodálkoztak. Irigykedtek, emlékeztek, meséltek. Ez ment asztalról asztalra. És meglepő volt, hogy a fővárosiaknak mennyi mesélnivalójuk volt erről a tárgyról. Nemcsak tudtak róla ezt-azt, hanem még lelkesedni is tudtak érte. Ebben a pillanatban mintha semmi különbség nem lett volna a fővárosiak és a vidékiek között.

És olyan volt, mintha ezek a micsodák, ezek a figurák, ezek az alakok, ezek a lények érdeklődéssel hallgatnák a róluk szóló történeteket. Izgatottak lettek, egyre izgatottabbak: egy idő után bennük tükröződtek a járókelők, a reklámképek, a repülők fent az égen. A szomszédos asztalnál egy pár, amely éppen egymásnak esett, abba hagyta a veszekedést, legalábbis egy időre.

„Felejtsd el az apát!” És így aztán Lucie a maga szállítmányával elment moziba. A csapat tagjai lazán pihentek a mellette lévő ülésen, és közülük néhány olyan nyugodtan nézte a filmet, mintha az erdőben is ezt tenné, naphosszat. Mintha ismerték volna a hősöket, akiket a vásznon lehetett látni. De az elalvás, na, az nem jöhetett szóba. Mindannyian rendkívül éberek maradtak, egészen a film végéig.

A film zárójelenetében Lucie anyja is fellépett. A földig érő, kék estélyi ruhájában. És Lucie-nek csak akkor jutott eszébe megint az apa. Gyorsan a börtönhöz! A nyelvével, amely most különösen hosszúnak tűnt (mintha nem is a sajátja lenne), megnyalta követőinek egyikét. És a következő pillanatban már a bejárati ajtó előtt állt. Milyen lehetne egy hatalom, milyen lehetne egy csodálatos hatalom?

Az örök először nem is akarták beengedni. De aztán az egyikük észrevette a kísérőit. Arckifejezés, hanghordozás még sohasem változott meg ilyen hirtelen. Az arcból egy másik lett, a hangból egy másik lett. És ugyanez történt a többi örrel is. Én, te, ő, mi ti, ők – egyszer, sok évvel ezelőtt már találkoztak ilyen micsodákkal, csak elfelejtették. És most nekünk, nektek és nekik megint eszünkbe jut. Igen, akkoriban az erdőben, a nagy tisztáson, a nagypapával, a lány- vagy a fiútestvér-

rel. Ott a sorompónál mindenki, de mindenki izgatottan, összevissza beszélt. Már csak egyetlen beszédtema volt. Végre volt egy közös téma. Olyan téma, ami izgalomba hozta őket, és nem is veszekedtek, ellenkezőleg: teljesen azonos volt a véleményük. És most hirtelen mindenkivel kezet szorítottak, aki arra járt. Különös, hogy milyen sok ember „járt véletlenszerűen” a börtön környékén: nem csak gyalogosok, de autósok és teherautósofőrök is, akik kiszálltak járműveikből. És a nagy hangzavar nem a veszekedésre, hanem az egyetértésre utalt.

Lucie természetesen könnyedén átjutott a sorompón. Lehajolt és már túl is volt rajta, és már bent állt az udvaron. De ily módon mások is bejutottak, például az apa menekülttársainak hozzátartozói. (Ezek a menekülttársak is részt vettek állítólag az összeesküvésben, és őket is halálra ítélték.)

Különös börtönudvar, egy kis tóval, pontosabban halastóval a közepén, melynek partján egy kis bambuszerdő áll, amelyből szürkés-kékes vadgalambok repültek föl, olyan kattogással, mint a fölhúzható játékmadarak! De Lucie időközben már semmin se csodálkozott. Igen, néha voltak ilyen napjai.

Amikor megkérdezték, kihez akar fordulni az apja ügyében, akkor habozás nélkül azt mondta, „a királyhoz!”, és rámutatott a szállítmányára. Erre föl rögtön adtak neki egy nagy kenyérkosarat, amelybe a maga lényeit nagy gondossággal be tudta helyezni. Most mindkét keze szabad volt, így vezették be a király elé.

A király trónon ült, a fején korona, és brokát- vagy szőrmekabátot viselt. De ez egy hamis király volt. Lucie azonnal észrevette. És nem messze mellette rögtön megpillantotta az igazi királyt. Ez a király utcai öltönyt viselt, aminek még egy gombja is hiányzott. És a székhelye lent volt a pincében. De micsoda pince volt ez! Ha a világban voltak valaha „pompás termek”, akkor ez az volt, ott lent az alagsorban, kivilágítva a kis korona-lámpáktól, amelyek az előkelőség csúcsaiként még láthatatlanok is voltak. Hogy mi minden volt ott!

Az igazi király – mint király – örült a maga királyi arcának, ahogy azt a kenyérkosárban lévő kincsben mint tükörben megpillantotta. (A korona-lámpák fényében ez is igazi aranyként csillogott!) „Testem és életem táplálékai!”, kiáltotta ő. Micsoda? Ezek a micsodák lennének a király testi táplálékai? Igen, most már egyértelmű, ezek a micsodák voltak már időtlen idők óta az igazi királyok legkedvesebb eledelei. A hamis királyt Lucie többek között arról ismerte meg, hogy a gárdáját megpillantva eltorzította az arcát. Az igazi király viszont ezt látva – ez az igazi királyság jele – egy kis kínainak tűnő verset rögtönzött:

Az én hangom
széllé változik,
ha az erdőben
kedvenc eledelemre vadászom.

A tulajdonképpeni történet vagy a történet magja, valamint a kimenetele – mint a legtöbb történet esetében – röviden elmesélhető: a király csodálkozott, és aztán maga is csodálkozást váltott ki, ahogy az egy ilyen királyhoz illik is. Miután átvette a kosarat, először is az anyát, aki az éjféλι ruhájában láthatatlanul szintén ott állt a körben, „egynapos” királynővé nevezte ki. Így az anyának nem remélt módon teljesült a politikusi álma. És aztán megkegyelmezett az apának, és vele

együtt a többi menekültnek is, és azonnal mindenkit szabadlábba helyezett. Nem, nem egyszerűen megkegyelmezett, hanem az ítéletet magát semmisítette meg és érvénytelenítette: a kosárban heverő micsodák minden egyes darabja az ártalmatlanságot bizonyította. Ezek a dolgok itt éppen az ellentétei voltak a harci eszközöknek vagy hasonlókknak. És akkor az apa már ott is állt Lucie és az egynapos királynő előtt: a szeme már nem volt bekötve, és utcai ruha volt rajta. És nagyon jól tudta, hogy a saját gyermeke mentette meg.

Ezzel együtt a halálbüntetést is megszüntették, azonnali hatállyal, méghozzá a föld összes országában. És legeslegvégül a király az apának, az anyának és a lánynak még egy speciális csónakot is ajándékozott a hazaútra. Ez szárazföldön és vízen egyaránt tudott közlekedni. Még dombon fölfelé is tudott haladni. Úgy lett, ahogy lennie kellett!

Így Lucie végre átélhette a nyílt tenger élményét. A csónakot „Delfin”-nek hívták. Jó szélben indult el az öböl felé, és végül nagy ívekben az előváros felé vette az irányt. (Ezt az elővárost egyébként INCSÁDIÁ-nak nevezték.) Az éjszaka világos volt, a csónakban ülők egyike se szólt egy szót sem. Lucie, aki egyébként nagyon szeretett olvasni, és az életére könyvek olvasásával készült, egyszer egy könyvben egy hasonló társaságról olvasott: „A hallgatás mint hallgatás ön-maga ígérete volt, és szeretetteljesnek mutatkozott”. Ebből semmit sem értett, és mégis pontosan értette. A királyra gondolt. Még sohasem látta, de mégis ismerte őt. Ugyanígy még a királyi kastélyt sem látta soha. És mégis már lakott benne, minden egyes termében.

Incsádia és a ház változatlanul az erdő mellett feküdt. Lucie, az anya és az apa az erdőre néző verandán ültek, reggeliztek, uzsonnáztak vagy talán vacsoráztak. A kert és az erdő tele volt sirályokkal, fehérek voltak, habfehérek. Az anya már fölvette a rendőregyenruha egy részét, és már a pisztolytáskát is fölcsatolta.

Aztán az apa végre megszólalt. Egy kicsit ünnepélyesen ezt mondta: „Már semmit sem keresek. A kertben maradok. Ha el is megyek az erdőbe, már semmit sem keresek.”

Ilyen rövid mondatokat Lucie még sohasem hallott az apától. Micsoda rövid mondatok!

És megint hallgatott az egész család, hosszan, nagyon hosszan. Aztán megint az apa szólalt meg, az anyához fordulva: „Kedvesem, ide tudnád adni a Szent-György-lovagocskát – úgy értem a sótartót – és a Juaniti de San Juánt és a Boletus edulist – vagyis az olivaját és a káprit?” – Olyan ez a mai erdei fény, mintha egy galambgomba bőrén tükröződne! Miért vágtok mindketten olyan képet, mint egy keserű tinóru? – Vajon hogy lehetnek: a káposztagomba, a bokros gomba, a pecurka, a mézszínű gyűrűs tölcsergomba, az ametiszt, az arany nyelű canteralla, a barna tinóru, a vörös érdesnyelű tinóru?

„Engem Lucie-nek hívnak”, akarta mondani. De inkább hallgatott. Mindannyian hallgattak. És velük együtt hallgatott egy negyedik is, ott a szomszéd kertben. Az erdő felől érkezett egy késő őszi vagy kora tavaszi zizegés. Az anya tűnt mindannyiuk közül a legnémbábnak. És közben énekelt és énekelt. Van ilyen? Volt ilyen? Igen, volt.

Aztán végre megszólalt Lucie. Nagyon hosszú mondatot mondott, olyan hosszú mondatot, hogy annak egy másik lapon, egy másik könyvben, egy önma-

gáért való könyvben kellene folytatódnia. Itt csak röviden összefoglaljuk: „Az anya, miközben kimegy a házból, itt marad az apánál, aki, miközben egyedül csavarog a kertben és az erdőben, itt marad az anyánál és nálam, Lucie-nél; Lucie-nek ma éjszakától kezdve legalább két anyja és apja van: miközben e két anya egyike itt ül velem az asztalnál, ugrásra készen a szomszéd város rendőrkapitányságába, aközben a másik, lent a fővárosban, továbbra is az egynapos királynő, amihez még hozzá jön, hogy miközben az egyik apám nevető vidámsággal – amire semmi, de semmi oka sincs – itthon néz ki az ablakon, aközben a másik apám lent, a fővárosban, a kivégző cellában ül, a halálos méreginjekciók már megtöltve és szúrásra készen állnak.”

Az ő apja, a remegő? Nem, a történet végén Lucie volt az, a gyermek a kaleidoszkóp-szerű szemekkel, aki remegni kezdett. Ő remegett.

Az utolsó szó természetesen, mint mindig, most is az anyáé. De amit most mondott, az valami egészen más volt, mint amit megszoktunk tőle.

Már a ház ajtajában állt, rajta a csizma, az öv és a kabát. És hirtelen ezt mondta: „sohasem lehet tudni”. És amit az anya még mondott, azt mindhárman mondhatták volna, sőt mind a négyen, közösen, szinte egyhangúlag: „Még nem... és még mindig nem... és még most sem... de: most! Végre! Megjött a hó! Havazik.”

Az egészen utolsó szó természetesen a szomszéd kertből érkezett, Vladimirtől, aki a fa nélküli észak-afrikai magas hegyekből származott, arabul volt, és így szólt: „labbayka!”, és ez azt jelenti: itt vagyok!

És a következő nyáron Lucie egy erdei tisztáson a fűben ülve ezt a történetet olvasta, a saját történetét.

(1998/1999. december/január)

WEISS JÁNOS fordítása